

Fremsat den 23. april 2021 af udenrigsministeren (Jeppe Kofod)

Forslag til folketingsbeslutning
om danske militære bidrag til Operation Barkhane i Sahelregionen

Folketinget meddeler sit samtykke til, at danske militære bidrag indsættes til støtte for Operation Barkhane, herunder Task Force Takuba, i Sahelregionen.

Bemærkninger til forslaget

I. Sikkerhedssituationen i Sahelregionen, der bl.a. består af Mali, Niger, Burkina Faso, Mauretanien og Tchad, er siden 2012 blevet kraftigt forværret. Regionen er præget af voldelige konflikter og udbredt tilstedeværelse af militante islamistiske grupper med forbindelser til bl.a. terrorgrupperne Islamisk Stat og Al-Qaeda. De lokale forsvars- og sikkerhedsstyrker har tabt kontrol med store områder, og der er risiko for, at terrorgrupperne spreder sig til flere lande i Vestafrika. Såfremt terrorgrupperne får tilkæmpet sig større frirum i regionen, vil det også kunne øge terrortruslen mod Europa. Ustabiliteten og de voldelige konflikter har medført et højt antal internt fordrevne i Sahelregionen, og Mali har i de senere år været et væsentligt oprindelsesland for irregulære migranter til EU. Stabilitet, sikkerhed og udvikling i Sahelregionen er derfor i såvel lokalbefolkningernes som i Danmarks og Europas interesse.

Udfordringerne næres og forstærkes af ekstrem fattigdom, stor befolkningstilvækst, klimaforandringer, svage statsstrukturer og senest de socioøkonomiske konsekvenser af Covid-19. Lokalbefolkningen mangler ofte adgang til selv de mest basale fornødenheder og er i betydeligt omfang ofre for overgreb udført af terrorgrupper, væbnede militser og nationale forsvars- og sikkerhedsstyrker. Terrorgrupperne har formået at udnytte de lokale konflikter og befolkningens vanskelige situation til at etablere sig i store områder. For at stabilisere og udvikle Sahelregionen og for at forebygge, at problemerne spreder sig yderligere, er der behov for en samtænkt og bredspektret international indsats på tværs af udviklingssamarbejde, humanitære indsatser, stabilisering og militære bidrag.

Siden konflikten i Mali eskalerede i 2012, har Danmark støttet de internationale militære indsatser i Mali og den bredere Sahelregion. De danske militære bidrag til Sahelregionen indgår i et bredt og samtænkt udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitisk samt humanitært dansk engagement i Sahel. Det omfatter langsigtede udviklingsindsatser med landeprogrammer i Mali, Burkina Faso og Niger, et regionalt Freds- og Stabiliseringsprogram, støtte til civilsamfunds- og humanitære organisationer samt støtte til multilaterale indsatser via bl.a. FN og Verdensbanken. Danmark bidrager desuden med personel til EU's civile missioner i hhv. Mali og Niger. Formålet med den samlede indsats er at bekæmpe terror, forebygge ustabilitet, konflikt og irregulær migration, bidrage til langsigtet udvikling, forbedre forsvars- og sikkerhedsstyrkernes overholdelse af menneskerettigheder og humanitær folkeret samt styrke befolkningernes modstanddygtighed og adgang til basale sociale ydelser.

FN har siden 2013 været til stede med den fredsbevarende mission MINUSMA, der bl.a. understøtter implementeringen af fredsaftalen i det nordlige Mali. FN bidrager desuden med udviklings- og humanitære indsatser i hele regionen. I 2014 dannede Mali, Niger, Burkina Faso, Mauretanien og Tchad G5 Sahel og G5 Sahel-fællesstyrken for at styrke landenes politiske og militære samarbejde og gøre det muligt for dem at tage større ansvar for egen sikkerhed. EU

og medlemsstaterne har været tilstede i regionen i årtier med udviklingssamarbejde, stabilisering og humanitære indsatser. EU har etableret en militær træningsmission i Mali og civile kapacitetsopbygningsmissioner i henholdsvis Mali og Niger. EU spiller desuden en central rolle i Sahelkoalitionen, der blev etableret i 2020 for at styrke koordinationen og effektiviteten af de internationale indsatser i Sahelregionen inden for fire søjler: 1) terrorbekæmpelse, 2) træning og kapacitetsopbygning af de lokale forsvars- og sikkerhedsstyrker, 3) statens tilbagevenden og 4) langsigtet udvikling. G5 Sahellandene har understreget, at de ønsker at tage større ansvar for egen sikkerhed og udvikling, men at der fortsat er stort behov for den internationale militære og civile støtte.

II. Operation Barkhane er en fransk-ledet militær operation, der blev indledt i 2014. Operationen har til formål at bekæmpe terrorisme i Mali, Niger, Burkina Faso, Mauretanien og Tchad for derigennem at bidrage til stabilitet i Sahelregionen. Operation Barkhanes aktiviteter i Mali koordineres med de maliske forsvars- og sikkerhedsstyrker, G5 Sahel-fællesstyrken, EU's militære træningsmission i Mali og MINUSMA. FN's sikkerhedsrådsresolution 2531 (2020) autoriserer de franske styrker til, efter anmodning fra FN's generalsekretær, at anvende magt til støtte for MINUSMA, når MINUSMA er under umiddelbar og alvorlig trussel.

I marts 2020 påbegyndtes etableringen af Task Force Takuba, der er en europæisk specialoperationsstyrke underlagt Operation Barkhane. Formålet med Task Force Takuba er at støtte maliske forsvars- og sikkerhedsstyrker for at sætte dem i stand til selv at kunne håndtere truslen fra terrorgrupperne i Liptako-Gourma-regionen, der omfatter dele af Mali, Niger og Burkina Faso. De maliske enheders operative formåen skal styrkes, samtidig med at terrorgruppernes kapacitet og handlefrihed skal reduceres. Task Force Takuba forventes aktiv indtil 2024. Ud over Frankrig bidrager for indeværende også Sverige, Estland, Tjekkiet, Italien, Belgien og Nederlandene til Task Force Takuba.

III. I 2013 støttede Danmark den tidligere franske Operation Serval (Operation Barkhanes forgænger) med et C-130J-transportfly jf. folketingsbeslutning B 49 af 15. januar 2013. Danmark har støttet MINUSMA med et C-130J-transportfly i 2014, 2017, og 2019/2020, styrkechefen for MINUSMA i 2015-16, stabspersonel, et specialoperationsstyrkebidrag i 2016 samt en efterretningsenhed i 2020 jf. folketingsbeslutning B 28 af 19. december 2013, folketingsbeslutning B 26 af 17. november 2015 og folketingsbeslutning B 6 af 24. oktober 2019. Senest havde Danmark i 2019-2020 udsendt et transporthelikopterbidrag til Operation Barkhane jf. folketingsbeslutning B 7 af 24. oktober 2019. Danmark forventer i anden halvdel af 2022 at genudsende transportflybidraget til MINUSMA jf. B 6 af 24. oktober 2019.

IV. Der anmodes om Folketingets samtykke til indsættelse af danske militære bidrag på op til ca. 105 personer til støtte for Operation Barkhane, herunder Task Force Takuba.

Konkret drejer det sig om et specialoperationsstyrkebidrag, et kirurghold, stabspersonel, et nationalt logistisk støtteelement samt indsættelse af den danske cyberkapacitet. Specialoperationsstyrkebidraget vil bestå af op til ca. 60 personer (specialoperationsstyrker og støttefunktioner), der udsendes i ca. 12 måneder fra omkring januar 2022. Bidraget kan midlertidigt forstærkes med op til ca. 20 personer, såfremt der opstår behov, eksempelvis ved imødegåelse af nye trusler mod operationen. Kirurgholdet vil bestå af op til ca. 12 personer, der udsendes i ca. 6 måneder i 2022. Der vil derudover kunne udsendes et stabsbidrag på op til ca. 3 personer fra medio 2021 til primo 2023. Som logistisk støtte til de øvrige bidrag udsendes et nationalt støtteelement på op til ca. 10 personer fra ultimo 2021 til primo 2023 til Mali og eventuelt Niger.

Opgaven for specialoperationsstyrkebidraget vil være at rådgive, støtte og ledsage maliske forsvars- og sikkerhedsstyrker i rammen af Task Force Takuba. Dette vil bl.a. ske med fokus på overholdelse af menneskerettigheder og humanitær folkeret. Udvalgelse af maliske partnerenheder vil ske i samarbejde med Task Force Takubas hovedkvarter. Specialoperationsstyrkebidraget vil operere i Mali, og vil efter behov kunne krydse grænsen til Niger. Bidraget vil i rammen af Task Force Takuba undtagelsesvist kunne gennemføre selvstændige indsættelser for derved indirekte at understøtte de maliske styrkers indsats. Bidragets samlede opgaveløsning vil kunne omfatte kamphandlinger, herunder offensive indsættelser.

Kirurgholdets opgave vil være at støtte Task Force Takuba med udvidet traume- og lægehjælp til sårede og tilskadedkomne.

Stabspersonel udsendes til Task Force Takubas hovedkvarter med henblik på at understøtte Task Force Takubas stabsarbejde inden for operationer, efterretninger mv.

Endvidere vil den danske cyberkapacitet kunne blive indsat til støtte for Operation Barkhane, herunder Task Force Takuba, til imødegåelse af terrorgruppernes evne til at forberede, understøtte og gennemføre terroroperationer. Kapaciteten vil kunne indsættes selvstændigt eller som en del af den øvrige danske militære indsats, og kan indsættes fra vedtagelse af beslutningsforslaget og indtil hjemtagelse af øvrige danske militære bidrag.

I forbindelse med etablering og hjemtagning af bidragene vil der være behov for midlertidig udsendelse af yderligere personer til arbejde med materiel, faciliteter, kommunikationsforbindelser mv.

De danske militære bidrag vil gennemføre aktiviteter inden for rammerne af operationsplaner og magtanvendelsesdirektiver gældende for Operation Barkhane, herunder Task Force Takuba, hvilket bl.a. indebærer offensiv magtanvendelse. Herudover vil bidragene have mandat til anvendelse af magt i selvforsvar og til forsvar af styrker under Operation Barkhane samt forsvars- og sikkerhedsstyrker fra Mali og Niger, herunder maliske partnerenheder, og MINUSMA-styrker. Operationsområdet forventes at være Mali samt Liptako-Gourma-regionen, der ligger i grænselandet mellem

Mali, Niger og Burkina Faso, og vil også kunne omfatte øvrige dele af Niger og Burkina Faso.

I forbindelse med opgavevaretagelsen vil der undtagelsesvist kunne forekomme dansk frihedsberøvelse af personer. Såfremt frihedsberøvelser skulle forekomme, vil disse være omfattet af fransk-etablerede aftaler med henholdsvis Mali og Niger, som Danmark vil tiltræde i forbindelse med specialoperationsstyrkebidraget. En tværministeriel task force vil håndtere særlige situationer med frihedsberøvede personer, hvis behovet skulle opstå.

Under udsendelsen delegeres operativ kontrol af de danske bidrag til chefen for Task Force Takuba, idet forsvarschefen bevarer fuld kommando. Cyberkapaciteten vil udelukkende være underlagt dansk kommando- og instruktionsbeføjelse.

V. Det folkeretlige grundlag for anvendelse af de danske militære magtmidler vil være samtykke fra Mali, Niger og Burkina Faso samt i nødvendigt omfang Mauretanien og Tchad. De danske bidrag vil være underlagt folkeretten, herunder den humanitære folkeret.

VI. Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) vurderer, at det er meget sandsynligt, at sikkerhedssituationen i det nordlige og centrale Mali, det nordlige, sydlige og østlige Burkina Faso og det vestlige Niger på mellemlangt sigt bliver yderligere forringet. Det vil betyde flere angreb mod de nationale forsvars- og sikkerhedsstyrker fra Mali, Burkina Faso og Niger. Sikkerhedssituationen forringes af, at militante islamister optrapper deres angreb, at landene ikke er i stand til at stå imod, og at de grundlæggende årsager til konflikt ikke adresseres i tilstrækkelig grad. Der er risiko for, at konflikterne og volden i det vestlige Sahel vil sprede sig til andre, mere stabile vestafrikanske lande som Elfenbenskysten, Ghana, Togo og Benin.

FE vurderer, at truslen fra terror i Mali, Burkina Faso og Niger er HØJ. Sikkerhedssituationen i det centrale Sahel udvikler sig i en stadig mere negativ retning. Militante islamister optrappede gennem 2019 sine angreb i Liptako-Gourma-regionen og det nordlige Burkina Faso og har gennem 2020 fastholdt en høj angrebsfrekvens mod lokale og internationale styrker. Samtidig har de militante islamister også fastholdt presset mod de lokale og internationale styrker i det centrale og nordlige Mali.

FE vurderer, at danske styrker, der støtter internationale operationer, vil være attraktive mål for angreb fra militante islamister.

FE vurderer, at truslen fra improviserede sprængladninger (IED'er) i Mali generelt er HØJ. IED'er er en trussel mod nationale og internationale militære enheder i Mali. IED-truslen i Mali har de seneste år været stabil, men militante islamister gennemfører kontinuerligt IED-angreb mod lokale og udenlandske styrkers konvojer, patruljer og lejre. Det er sandsynligt, at truslen fra IED'er i regionen vil fortsætte på samme niveau i 2021.

FE vurderer, at truslen fra spionage mod et dansk bidrag i Mali er HØJ. Det er meget sandsynligt, at globale og

regionale aktører har en betydelig efterretningsmæssig tilstedeværelse i Sahelregionen inklusiv i Mali, Burkina Faso og Niger.

VII. Da de danske militære bidrag vil indgå i indsatser, hvor der kan blive tale om anvendelse af militære magtmidler, forelægges sagen for Folketinget under henvisning til grundlovens § 19, stk. 2, med anmodning om, at Folketinget giver sit samtykke til udsendelse af de danske bidrag som beskrevet ovenfor.

VIII. Regeringen vil løbende vurdere de danske bidrags sammensætning med henblik på at sikre effektiv opgaveløsning. Såfremt det skulle vise sig hensigtsmæssigt at genud-

sende, væsentligt justere eller væsentligt forlænge bidragene, eller såfremt der skulle ske væsentlige ændringer i forhold til de ovenfor beskrevne opgaver eller operationsområder, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.

IX. Meromkostninger forbundet med bidragene estimeres til at udgøre ca. 115 mio. kr. for perioden 2021-2023. Der knytter sig visse usikkerheder til vurderingen af meromkostninger, idet disse afhænger af operationsmønster, fællesudgifter mv. Meromkostninger til udsendelserne finansieres af Forsvarsministeriets reserve til internationale operationer.